KUNST IN DE DAPPERBUURT

PARTICIPATIEPLAN

16 december 2025

INLEIDING

De Dapperbuurt verandert. De gemeente werkt aan een betere uitstraling en buurteconomie. In 2022 startte de herinrichting van de Eerste van Swindenstraat, met meer ruimte voor voetgangers, nieuwe bomen en eenrichtingsverkeer. Ook in de Dapperstraat en zijstraten wordt de openbare ruimte vernieuwd, en samen met woningcorporaties worden plinten aantrekkelijker gemaakt op de Dapperstraat. De Dappermarkt heeft sinds oktober 2025 een nieuwe indeling met meer groen, terrassen en ruimere kramen.

De buurt is superdivers en een knooppunt tussen stadswijken. De markt, winkels, horeca en maatschappelijke voorzieningen trekken veel bezoekers. Bewoners van de buurt verschillen in achtergrond, leeftijd, inkomen, opleiding, religie, levensstijl en migratiegeschiedenis. Door gentrificatieprocessen en toenemende internationalisering van de stad verandert de samenstelling van de buurt verder. De Dappermarkt weerspiegelt deze diversiteit, met oude Mokumse handelaren én jonge ondernemers met uiteenlopende achtergronden. Ook maatschappelijke en culturele organisaties versterken de veelkleurige identiteit van de buurt.

Ondernemers, organisaties en bewoners vragen om kunst als verrijking van de buurt, al zien sommigen andere problemen als urgenter. Het kunstwerk moet daarom duidelijk bijdragen, passen bij het karakter en gedragen worden door de mensen die er wonen, werken en komen.

In dit participatieplan beschrijven we hoe we door middel van verschillende vormen van participatie een breed gedragen kunstproject ontwikkelen. Dit doen we enerzijds in het selecteren van scenario’s, kunstenaars en het uiteindelijke kunstwerk door door bewoners, ondernemers en bezoekers te betrekken op verschillende manieren. Anderzijds onderzoeken we de identiteit van de Dapperbuurt nader alvorens deze te vatten in een briefing, op basis waarvan de kunstenaars een schetsontwerp maken. Daarmee realiseren we een kunstwerk dat zoveel mogelijk mensen aanspreekt en echt onderdeel wordt van de Dapperbuurt.

GETRAPTE SELECTIEPROCEDURE

In het kunstproject moeten een aantal belangrijke beslissingen worden genomen. Denk aan het kiezen voor een uitvoeringstechniek en locatie, het selecteren van kunstenaars of besluiten welke schets uitgevoerd wordt tot het uiteindelijke kunstwerk. Op die beslismomenten betrekken we verschillende partijen: van bewoners en bezoekers tot stakeholders en organisaties.

We stellen een commissie samen die gedurende het kunstproject groeit. Per beslismoment voegen we mensen toe of winnen we nieuwe adviezen in. Daarmee zoeken we naar de juiste expertise op

het juiste moment. Bovendien behouden we kennis uit eerdere vergaderingen voor volgende selectiemomenten.

BESLISSING 1: UITVOERINGSTECHNIEK EN LOCATIE

In het plan van aanpak beschrijven we drie uitvoeringstechnieken met daarbij behorende locaties voor een of meerdere kunstwerken. De beleidsadviseur Kunst en Cultuur en gebiedsmakelaar geven, net als de leden van een selectiecommissie, hierover advies. Deze adviezen worden gebundeld voorgelegd aan de portefeuillehouder. De keuze voor uitvoeringstechniek en locatie wordt bestuurlijk bekrachtigd door de portefeuillehouder of in het DB van Stadsdeel Oost.

Bij de samenstelling van de selectiecommissie zoeken we naar personen met lokale binding en kunstinhoudelijke expertise. De commissie maken we compleet met lokale ondernemers die deel uitmaken van vertegenwoordigingsorganen, zoals de BIZ en MAC. Daarmee zoeken we mensen die een overstijgende blik hebben op de Dapperbuurt. Hen stellen we de vraag welke uitvoeringstechniek en locatie het meest aanspreekt, passend en haalbaar is.

Voor deze commissie stellen we de volgende leden voor, waarvan er momenteel drie hebben toegezegd te adviseren in deze fase:

Christine van den Bergh	Directeur Bradwolff Projects (bevestigd)
Vanessa de Gruijter	Curator Wereldmuseum (nog niet bevestigd)
Roel Sardjoe	Ondernemer Sardjoe's Bara + MAC (bevestigd)
Ka-Tjun Hau	Curator De Appel (nog niet bevestigd)
Jan van der Ploeg	Kunstenaar (bevestigd)

BESLISSING 2: SELECTIE KUNSTENAARS

Op basis van het gekozen scenario worden er kunstenaars gepolst voor een longlist. Bij de selectie houden we rekening met aansluiting bij de inhoudelijke uitgangspunten van de opdracht, artistiek-inhoudelijke kwaliteit van de kunstenaars, de disciplines waarin zij werkzaam zijn en die passen bij het ambitieniveau van de opdracht.

Deze longlist leggen we voor aan de selectiecommissie, die we in deze fase uitbreiden met twee personen tot zeven leden. We zoeken naar een goede balans tussen (lokale) culturele expertise en maatschappelijke binding.

Naast de hierboven geïntroduceerde leden stellen voor expertise toe te voegen afhankelijk van de gekozen uitvoeringstechniek:

- bij muurschilderingen: Ineke Brunt (Ymere) en Judith Gerritsen (havo de Hof)
- bij scenario’s met sculpturaal werk: directe belanghebbenden zoals horeca-exploitanten of markthandelaar op betreffende locatie

BESLISSING 3: VAN SCHETS NAAR UITVOERING

Op het moment dat de geselecteerde kunstenaars hun schetsontwerpen opleveren, moet daarover een beslissing worden genomen. Welk ontwerp (of welke ontwerpen) wordt uitgevoerd? Ook dit besluit wordt genomen door een selectiecommissie. Voor dit besluit vullen we de commissie aan met een bewonerspanel en laten we hen adviseren door bewoners en bezoekers van de buurt.

Bewonerspanel
De selectiecommissie die een keuze maakt uit de schetsontwerpen breiden we uit met een bewonerspanel van 5 tot 7 leden. Dit panel bestaat uit actieve bewoners, al dan niet kunstenaars/creatieven. We zoeken gericht naar sleutelpersonen en stakeholders uit de directe omgeving van de gekozen locatie. Verder gaan we in gesprek met de woningcorporaties Ymere en Lieven de Key over contactpersonen die actief zijn in de buurt.

Samen met de selectiecommissie beoordelen zij de schetsen en maken ze een definitieve keuze welk ontwerp wordt uitgevoerd.

Advies van de buurt
Deze keuze voor een uit te voeren ontwerp maken de selectiecommissie en bewonerspanel niet alleen. De buurt adviseert hen welk ontwerp volgens hen het beste past in de Dapperbuurt. Dit advies wordt opgehaald door actieve participatieve activiteiten. De schetsen worden op verschillende plekken aan de buurt voorgelegd. Denk aan de Dappermarkt, in het winkelgebied in de Eerste van Swindenstraat, bij lokale horeca en culturele ruimtes en bij verenigingen, sportscholen en maatschappelijke organisaties. Daar kunnen mensen reageren op de ontwerpen en hun voorkeur uitspreken. We werken de feedback uit tot een coherent adviesstuk, dat wordt meegegeven aan de selectiecommissie en het bewonerspanel.

IDENTITEIT DESTILLEREN

Om een kunstwerk te kunnen maken dat aansluit bij de leefwereld van al die verschillende mensen in de Dapperbuurt moeten kunstenaars een zo compleet mogelijke indruk krijgen van identiteit van de buurt in alle facetten.

Om die identiteit te onderzoeken stellen we voor om samen met een maker creatieve workshops te ontwikkelen, waarin we die identiteit pogen te destilleren. Juist door een creatieve activiteit kunnen onverwachte verhalen naar boven komen, die inzicht geven in het bijzondere karakter van de Dapperbuurt.

Denk aan workshops waarbij fotografie, schilderkunst of poëzie wordt ingezet om verhalen over de buurt te verzamelen. We gaan op zoek naar activiteiten die passend zijn bij de superdiverse buurt, taaloverstijgend zijn en jong en oud aanspreken.

Idealiter vinden activiteiten plaats in de periode maart - april. We denken aan een programma waarbij verschillende doelgroepen worden betrokken - volwassenen, kinderen, ouderen uit de buurt, bezoekers van buurthuizen en vrouwengroepen, maar ook van (sport)scholen of de zwangerschapsyoga.

Als partner in deze creatieve workshops hebben we de volgende partijen gepolst:

1. **Rode Loper op School**

Stichting Rode Loper op School ontwikkelt samen met scholen en buurtpartners kunsteducatieve projecten die kinderen verbinden met hun leefomgeving. Deze kleine, bevlogen organisatie met hart voor kunst en onderwijs, creëert met makers, educators en een diverse groep professionele kunstdocenten betekenisvolle kunstervaringen voor kinderen.

Voor het kunstproject in de Dapperbuurt stellen we voor om met directeur Wendeline Thole en haar kunstdocenten Panorama Oost, een bestaande lesmodule aan te passen. Deelnemers verbeelden plekken die voor hen een bijzondere betekenis hebben: plekken van plezier en avontuur, maar ook van spanning of verdriet. Deze persoonlijke ervaringen vormen samen een subjectieve plattegrond van de buurt. De plekken worden beschreven, getekend en uitgewerkt in etsen met korte toelichtingen, gebundeld in een kleine publicatie.

Via de Rode Loper op School betrekken we 45 leerlingen van de Dapperschool. De kunstdocenten maken ook een workshop voor volwassenen die we aan eenzelfde aantal deelnemers aanbieden via maatschappelijke en sociale partners van het stadsdeel. De opbrengst, een publicatie en etsen die iedereen mee naar huis neemt, maken het voor deelnemers de moeite waard.

Met de Rode Loper wordt een ervaren partner aangetrokken die kinderen in de buurt goed weet te bereiken. Het betrekken van volwassenen zal meer worden belegd bij de externe projectleiders. Zo kunnen we de vinger aan de pols houden, maar er komen ook extra verantwoordelijkheden bij de projectleiding te liggen.

2. **Naomi Jansen**

Als kunstenaar doet Naomi Jansen graag visuele ingrepen in het alledaagse. Een specifieke plek of omgeving dient daarbij als startpunt, waarna zij met haar werk reageert op iets dat er al is. Dit kan zowel iets fysieks zijn, iets wat voor iedereen zichtbaar is, als iets abstracts zoals een bepaald gebruik of situatie van deze plek. Haar werk neemt dan ook steeds andere vormen aan: van tijdelijke interventies en installaties tot terugkerende performances.

Veel van Jansens projecten komen tot stand in uitwisseling met anderen. Zo deed Naomi Jansen eerder een schooljaar-lange residentie gedaan op een basisschool in Amsterdam en organiseerde zij ruim tweeënhalf jaar een doorlopend kunstproject genaamd ‘de Heg’ in de publieke ruimte van Amsterdam, waarbij de interactie met buurtbewoners centraal stond. Door haar achtergrond in de kunsteducatie weet ik artistieke ideeën en concepten om te zetten naar (werk)vormen waarin iedereen op een eigen manier kan bijdragen, zonder de kwaliteit van het geheel te verliezen.

In 2023 werkte zij als creatief producent voor het internationale fotopersbureau PAPA in stadsdeel Oost. Tijdens fotowandelingen kregen mensen de opdracht om hun eigen omgeving vast te leggen, door twee foto’s per dag te maken voor één week lang. Het resultaat wordt gebundeld, voorzien van toelichtingen en gepubliceerd in de vorm van een krant of publicatie.

Naomi Jansen kan volgens de Papa-methodiek een Fotowandeling door de Dapperbuurt organiseren, waarbij 15 buurtbewoners de opdracht krijgen om hun buurt door hun eigen ogen vast te leggen. Daarmee krijgen we een hyper-lokaal perspectief op de buurt, wat gemakkelijk over te dragen is aan kunstenaars. Omdat de resultaten worden gepubliceerd, worden ze bovendien ook tastbaar voor deelnemers en geïnteresseerden zonder dat zij hoeven te wachten op het uiteindelijke kunstwerk. Hoewel het totaal aantal deelnemers lager is dan bij andere voorstellen,

verwachten we dat de resultaten betekenisvol, overdraagbaar en tastbaar zullen zijn.

3. Jasmijn Steneker

Als afstudeerproject voor haar masteropleiding visuele antropologie maakte Jasmijn Steneker een film over de Dapperbuurt, *Wijkschets*. In de film schilderen buurtbewoners, marktlui en lokale ondernemers over de lijntekeningen die Jasmijn van de buurt maakte. Terwijl zij creatief bezig zijn vertellen ze over hun leven, de buurt, wat er is veranderd en wat er hetzelfde is gebleven. In de film staan ontmoetingen centraal en is kunst een manier om met elkaar in gesprek te komen en te blijven.

Nu werkt Jasmijn als coördinator bij Het Afvalpaleis in de Dapperstraat. Tijdens haar studie werkte ze bij de thuiszorg en kwam zo bij veel verschillende mensen in de Dapperbuurt over de vloer. Tegelijkertijd raakte ze bevriend met initiatiefnemers van de Queer Gym. De interesse van Jasmijn ligt vooral in community-vorming en kunst, wat haar inspiratie vormde voor de film in de Dapperbuurt.

We denken dat Jasmijn bekend en vertrouwd is in en met de buurt. Ze heeft een sterk lokaal netwerk, met name bij de doelgroepen van Het Afvalpaleis en Stichting Jungle. Haar medium, film, is misschien niet geheel ideaal voor het actief betrekken van verschillende mensen in creatieve workshops of activiteiten. Daarvoor zou nog wel een stap gemaakt moeten worden. Bovendien heeft ze naast haar werk in de Dapperbuurt en haar afstudeerproject geen ervaring met het organiseren van participatieve activiteiten en hierover rapporteren aan een opdrachtgever.